Nr. 196. w Niedzielę **dnia 23. Sierpnia 1857.**

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA: ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 tal. 20 sgr. na całe Prusy 2 tal.

INSERATY: 1 sgr. 3 fen. od wiersza na ¼ szerokości przyjmują się tylko w expedycyi.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński w Poznaniu.

Telegraficzna wiadomość Gaz. W. Ks. Pozn.

Londyn, w Sobotę 22. Sierpnia. — W téj chwili nadeszły urzędowe wiadomości z Kalkuty z d. 21. Lipca, według których Delhi jeszcze się trzyma. Mówią, że Barnard umarł na disenteryą. — Powstańcy przegrali bitwę pod Allahabad. Henry Lawrence poległ. Pomiędzy wojskiem Audu i kontingensem z Gwalioru bunt powstał. Przybyło 1500 Anglików.

Telegraficzne wiadomości.

Londyn, 20. Sierpnia. — Na posiedzeniu dzisiejszém izby niższéj oświadczył lord Palmerston, że będzie potrzeba w nadchodzącéj zimie zwołać parlament.

Wedle pogłoski przybędą do Londynu lord Derby i kilku innych lordów, aby na posiedzeniu izby stawić opozycyą przeciw poprawce do bilu rozwodowego, skoro wniesioną zostanie.

Paryż, 20. Sierpnia. — Dzisiejszy Monitor donosi, że hr. Abbatuci zastępuje ministra stanu w czasie nieobecności pana Foulda.

Na giełdzie był z początku mały ruch, późniéj nieco się ożywił; na pieniądzach niezbywa, ponieważ bankierowie diskontują po $4\frac{3}{4}$ proc.

Berlin, 21. Sierpnia. — Najj. Pan raczył udzielić nadwornemu bankierowi bar. Mayerowi Rothschildowi w Frankfurcie nad Menem order orła czerw. 2éj kl., byłemu radzcy rej. bar. Schnehen w Magdeburgu order orła czerwonego 3éj kl. na pętlicy, byłemu landratowi Heydebrand und der Lasa w Gołkowie, tajn. sekretarzowi Wustrow przy poselstwie w Wiedniu i rewizorowi Franke w Eisleben order orła czerw. 4éj kl., tudzież sołtysom Pohl w Milkau i Krause w Hartau powszechną oznakę honorową, zamianować zaś radzcę referującego w ministerstwie sprawiedliwości, tajn. radzcę sprawiedliwości de Rège, tajnym nadradzcą sprawiedliwości.

Berlin, 21. Sierpnia. — Komisya banku pruskiego wniosła na dniu 18 b. m. o podwyższenie diskonta wekslowego z 5 na $5\frac{1}{2}$ proc. Naczelnik banku przychylił się do tego wniosku. Diskonto lombardowe pozostanie w dawnéj wysokości. W sutek tego postanowiła dyrekcya towarzystwa diskontowego, aby diskonto wekslowe wyrównywało diskontowi lombardowemu, tak że dla obu tych gałęzi ustanowiono 6 proc.

Najświeższe wiadomości. — Umiejętność we Francyi stawia czoło rządowi francuskiemu, opozycya wygnana z trybuny schroniła się do akademii. Mowa cesarska przy poświęceniu Luwru mierzy się z mową hr. Montalemberta w akademii, a lubo zaprzeć nie można, że imperializm w centralizowaniu monarchicznéj Francyi dosyć jest zręcznym i przezornym, niemniéj atoli jest rzeczą prawdziwą, że nie udało się dotąd nowemu słońcu przeciągnąć na swoją stronę reprezentantów umiejętności. Dziś nazwał Montalembert (patrz wczorajszy numer naszéj gazety pod Francyą) realizm bałwochwalstwem i wypowiedział otwarcie wojnę państwu bezdusznemu Plutusa, napominając aby się gotowano na lepsze czasy.

Z wymownych ust Montalemberta nieco więcéj płynęło niżeli ochocza opozycya, chociaż akademicka wymowa zwykła bardziéj uganiać się za kwiatami estetycznemi, bo w obecnem położeniu Francyi mają słowa Montalemberta powiedziane w akademii znaczenie polityczne, nie dla tego, że w akademii zostały powiedziane, ale dla tego, że w nich wiele prawdy się zawiera.

Nikt niezaprzeczy, że mowa Montalemberta dotknęła wiele ran i plam zgniłych teraźniejszéj społeczności, a lubo uniesienie nie może samo sprowadzić poprawy, jednakowoż rzeczą jest pewną, iż rząd, który jakkolwiek wręcz nie popiera ubóstwiania materyalnych interesów, ale ubocznie do niego daje zachętę, nie dopuszczając ducha do zakwitnienia darami wyższemi, przeto sam przyspasabia katastrofę, w którą sam zostanie uwikłany.

Pieniądze nie znają ojczyzny, a kiedy one zruchomiły wszystkie wartości, przeto dójdziemy do tego położenia przy ich pomocy, że pojęcia państwa i ojczyzny będą nic nieznaczące, a dzieje staną się zawislemi od nieubłaganych praw obiegu pieniężnego.

Tak cywilizacya, społeczeństwo rozbiją się na drobne atomy, a dzieje doprowadzą do stanu natury, od którj rozpoczęły kreślić pierwsze państw zawiązki, — będzie to wojna wszystkich przeciw wszystkim.

Wszystkie państwa powinny się obawiać takiéj przyszłości, bo wszystkie cierpią na tę chorobę pieniężną, ale najbardziéj zatrważać to powinno Francyą, gdzie prądy rewolucyjne porozrywały wszystkie stałe żywioły utrzymujące państwo na swoich posadach.

Kolonia, 16. Sierpnia. — Frankfurter Jour. pisze: w ostatnich dniach przetrząśnięto tu kilka domów, z powodów politycznych. Podobno zabrano wiele papierów, ale w nich nie znaleziono nic ważnego.

Królestwo Polskie.

Z Królestwa Polskiego w Wrześniu. — Oczynszowanie włościan i nowe urządzenie całego sądownictwa: oto dwie bardzo ważne dla kraju prace któremi rząd obecnie się zajmuje i które zwracają na siebie powszechnie uwagę obywateli. Projekta wykonania tych dwóch prac, właśnie ukończonemi zostały przez komitety do tego wyznaczone. Miałem sposobność przejrzeć te projekta; przesyłam wam ich treść z krótkiemi uwagami.

Co się tyczy zniesienia pańszczyzny i reformy stosunków włościańskich, tą ważną zmianą społeczną zatrudnia się rząd z różną gorliwością od lat kilkunastu, zacniejsi zaś obywatele już od pół wieku przeszło podają i ogłaszają rozmaite projekta to oczynszowania, to uwłaszczenia włościan. Przez ostatnie lat kilkanaście, rząd czynszował z wolna włościan w dobrach narodowych i donacyjnych, oraz wydał rozporządzenie według których właściciele mogli w dobrach prywatnych zawierać umowy z włościanami o regulacyę gruntów i zamianę pańszczyzny na czynsze. Przed parą laty, chcąc przyspieszyć tę reformę stosunków włościańskich, któryby pod przewodnictwem p. Uesckul wypacował projekt spiesznniejszego i lepszego przeprowadzenia téj zmiany społecznéj. Otóż komitet ten ukończył swą pracę, a mając do wyboru dwa sposoby wykonania téj reformy społecznéj: »oczynszowanie« lub »uwłaszczenie«, przyjął pierwsze i wygotował »projekt oczynszowania«. Projekt ten nie jest jeszcze zatwierdzony przez cesarza; nie ulega jednak wątpliwości, iż zatwierdzenie to otrzyma.

Wiele względów i okoliczności wpływających na wartość gruntów i pańszczyzny, nie dozwoliło w projekcie ustanowić stałéj zasady ocenienia pańszczyzny lub gruntów włościańskich i oznaczenia czynszów, które mają opłacać włościanie w zamian za obrabianą pańszczyznę. To jest, nie postanowiono czy czynsze będą oznaczane wyłącznie w stosunku rozległości i wartości gruntów przez włościan posiadanych, czy też w stosunku do ilości i wartości pańszczyzny, a w tym ostatnim razie nie oznaczono stałéj ceny za dzień pieszy lub ciągły. Wszystko to bowiem było niemożebnem dla powodów wyżéj wymienionych. Projekt przedstawia dobrowolne układy między dziedzicami a włościanami, zawierane przy pomocy i pośrednictwie »komitetów powiatowych« z obywateli ziemskich złożonych, jako jedyny środek sprawiedliwego ocenienia znoszonéj pańszczyzny. W każdym przypadku regulacya i rozdział gruntów dworskich od włościańskich są uchwalone, a włościanie nie mogą się temu sprzeciwiać, jeżeli stósowne otrzymają wynagrodzenie w roli ze strony dziedziców. W projekcie tym nie ma stale oznaczonego terminu zupełnego zniesienia pańszczyzny.

Jedyną zatem nowością jaką projekt komitetu wprowadza w dotychczasowy sposób czynszowania włościan w dobrach prywatnych, są komitety obywatelskie powiatowe ad hoc; przez co czynności przyspieszone i uproszczone zostaną. Inne bowiem zasady projektu nie są nowe; owszem według tych zasad czynszowanie ciągle dotąd i czynszowanie włościan znaczne w Królestwie Polskiem uczyniło postępy. W komisyi rządowéj spraw wewnętrznych istnieje od r. 1846 osobny »Wydział włościański«, mający obowiązek przeglądać każdy układ między włościanami a dziedzicami zawarty, trudności rozwiązywać i usuwać, a układ do zatwierdzenia radzie administracyjnéj przedstawiać. A ponieważ każdą prawie umowę względem wieczystego oczynszowania zawartą, rząd zatwierdza, przeto wydział włościański ma obowiązek czuwania nad tem, aby się krzywda włościanom nie stała. Czynszowanie tym sposobem znaczne, jak wspomnieliśmy, uczyniło postępy tak w dobrach rządowych jak i w prywatnych: na 72,000 rodzin włościańskich w dobrach rządowych, oczynszowano już 60,000 rodzin, w dobrach zaś prywatnych jest już 123,000 rodzin oczynszonych.

Nie wszędzie jednak włościanie przyjmują chętnie oczynszowanie; wielu woli pracą niż pieniędzmi opłacać czynsz z posiadanéj roli, szczególniéj w miejscach, gdzie lud nie jest zamożny i nie ma sposobu zarobkowania w zimie.

W ogóle mniemam, że wspomniony projekt oczynszowania uważać należy za przechodni i tymczasowy. Jedynie uwłaszczenie włościan stopniowe i powolne, a szczególniéj przy uwzględnieniu i zastósowaniu głównéj zasady społecznego życia, że pracą przychodzi się do własności, a przeto powolny wykup gruntów włościańskich przez włościan za pomocą np. towarzystwa kredytowego włościańskiego jest stanowczą i zasadniczą zmianą istniejących stosunków, oraz stanowczem usunięciem trudności i niebezpieczeństw politycznych i społecznych nagromadzonych dzisiaj przez te stosunki. (Lecz może właśnie dla tego dano pierwszeństwo oczynszowaniu.) Cokolwiekbądź, czuł komitet kreślący powyższy projekt oczynszowania, że uwłaszczenie włościan winno

być ostatecznym celem jego pracy, i zmierza do tego celu pośrednio pozwalając włościanom w jednym artykule projektu, wykupować się z czynszów i powinności a przechodzić z czynszowników na właścicieli.

Drugą ważną zmianą jaką się rząd w Królestwie Polskiem obecnie zajmuje jest nowa organizacya sądownictwa. Wprawdzie pracują równocześnie nad wykonaniem ważniejszéj jeszcze zmiany, nad ułożeniem i zaprowadzeniem nowych kodeksów: cywilnego i postępowania sądowego, których ułożeniem zatrudnia się już od lat kilkunastu osobny komitet prawny pod przewodnictwem radzcy tajnego Hubego. Lecz zmiana ta, ogłoszenie tych nowych kodeksów, nie tak prędko nastąpi; a w ogóle obawiają się w kraju téj zmiany, to jest usunięcia kodektów napoleońskich dotychczas z pewnemi zmianami obowięzujących i zaprowadzenia nowych, chociaż przy układaniu tego nowego zbioru praw, kodeks napoleońki wzięto za podstawę.

Nowa zaś organisacya sądownictwa wkrótce nastąpi; z końcem bowiem feryi sądowych 1858 r. wszystkie sądy podług nowéj ustawy urządzone być mają. Projekt téj organizacyi już ułożono zupełnie, i drukowany egzemplarz tego projektu mam właśnie przed sobą. Z projektu tego widzę, iż skład sądów zbliżony będzie do organizacyi sądownictwa rosyjskiego, a z tą jednak różnicą, że prezesi, sędziowie i delegaci nie będą wybierani przez obywateli, jak jest w Rosyi, ale mianowani przez rząd.

Dotychczas w Królestwie Polskiem było: 80 sędziów pokoju to jest jeden w każdym okręgu sądowym, w połączeniu z tyluż sądami podsędkowskiemi i policyi prostéj; 17 sądów policyi poprawczéj zajmujących się samemi sprawami karnemi a 9 trybunałów cywilnych I. instancyi rozsądzających jedynie sprawy cywilne; jeden trybunał handlowy w Warszawie; 4 sądy kryminalne; 1 sąd apelacyjny w Warszawie, rozsądzający sprawy tak cywilne jak kryminelne w drugiéj instancyi; nakoniec dwa wydziały 9. i 10. senatu rozsądzające sprawy w ostatniéj instancyi, pierwszy cywilne, drugi kryminalne.

Według nowéj, mającéj wejść w życie organizacyi sądownictwa, będą:

Sądy gminne, jeden w każdéj gminie, mające cokolwiek obszerniejszy zakres działania od dzisiejszych wójtów gmin i burmistrzów miast. Sądy te będą rozpoznawać wszelkie spory cywilne między osobami do gmin należącemi o majątek ruchomy lub zobowiązania osobiste, i starać się przedewszystkiem o załatwienie ich przez pogodzenie stron. Gdyby zaś zgoda nie nastąpiła w sporze, którego przedmiot nie przenosi wartości 6 rs. w gminie wiejskiéj, a 15 rs. w miejskiéj, sąd gminny rozstrzygnie spór; jeżeli zaś wartość przedmiotu przewyższa oznaczoną ilość, sąd pozostawi stronom możność udania się właściwego sądu powiatowego, a sam przedsięweźmie tylko środki zaradcze dla zabezpieczenia przedmiotu spornego. Oprócz tego pełnią wójcia gmin i burmistrze obowiązki prawem na nich włożone a dotyczące opiek, otwarcia i działu spadków i t. d. Również sądy gminne rozpoznają przestępstwa i wykroczenia mniejszéj wagi (w projekcie bliżéj oznaczone) i wymierzają na nie kary według kodeksu karnego; we wszystkich zaś innych sprawach o przestępstwa i wykroczenia, sądy gminne powinny przedsiebrać środki zaradcze i czynić pierwsze poszukiwania.

Pierwszą właściwie instancyą tak dla spraw cywilnych jak i kryminalnych będą sądy powiatowe, jeden w każdym powiecie, a przeto 39 w całem Królestwie. Zastąpić one mają miejsce dotychczasowych sądów kryminalnych i trybunałów cywilnych, które to ostatnie były jedynie w miastach gubernialnych, przez co wymiar sprawiedliwości był powolny a kosztowny i niedogodny dla obywateli. Nadto będzie trybunał handlowy w Warszawie.

W miejsce jednego sądu apelacyjnego w Warszawie, ma być 6 izb cywilnokryminalnych, jedna w każdéj dzisiejszéj gubernii, wyjąwszy gubernię warszawską, w któréj będzie jedna izba cywilnokryminalna w Warszawie, a druga w Kaliszu.

Nakoniec dwa warszawskie Wydziały senatu będzie jak dotychczas ostatnią, najwyższą instancyą sądową. Wydział 9. dla spraw cywilnych, 10. dla kryminalnych. Niektóre najważniejsze sprawy, jak np. sprawy, których sądzenie należało przed 1841 r. do rady stanu, to jest sprawy o zbrodnie stanu, nawet sprawy o zakres władzy między urzędami duchownemi, sprawy o przestępstwa w urzędowaniu członków rady administracyjnéj, senatorów i naczelnych prokuratorów, sądzone będą na »ogólnem zebraniu« warszawskich wydziałów senatu.

Prócz powyższych sądów, projekt utrzymuje dawne Sądy pokoju, do których jedynie wybierani są obywatele i stanowi, że sądy pokoju z takiemi samemi jak dzisiaj atrybucyami będą przy każdym sądzie powiatowym, gdy dotychczas był jeden w każdym okręgu sądowym, których jest kilka w powiecie. Do sędziego pokoju należeć będzie: *a)* jednanie stron w sprawach cywilnych ulegających rozpoznaniu sądów powiatowych; *b)* urządzenie opiek i przewodniczenie na radach familijnych; *c)* pełnienie innych obowiązków włożonych na nich przez prawo cywilne lub kodeks postępowania sądowego.

Sądy gminne składać się będą z wójta gminy lub burmistrza miasta oraz z przysięgłych i ławników wybieranych przez gminę a zatwierdzony przez rząd.

Sądy powiatowe podzielone będą, bez rożnicy działania, na pięć rzędów co do liczby sędziów; lecz w każdym sądzie powiatowym będzie prezes, prokurator, pisarz i podpisarz. Co się zaś tyczy sędziów, w sądzie powiatowym 1,. rzędu będzie 14 sędziów i 12 asessorów; w sądzie 2. rzędu 5 sędziów i 5 asessorów, i tak daléj, a nakoniec w sądzie 5. rędu będzie 2. sędziów i 3 asessorów. Każda sprawa tak cywilna jak kryminalna w sądach powiatowych sądzone będą w składzie najmniéj trzech członków.

Izby cywilnokryminalne, wchodzące w atrybucye sądu apelacyjnego, mieć będą prezesa, wiceprezesa, prokuratora, pomocnika prokuratora i 7 sędziów; lecz warszawska izba mieć będzie 12 sędziów.

Projekt organizacyi utrzymuje w dotychczasowych atrybucyach notaryuszów czyli rejentów, i stanowi, iż przy każdym sądzie powiatowym będą rejenci do przyjmowania aktów dobréj woli i spisywania umów; a co najważniejsza, akta notaryalne będą miały jak dotychczas, moc wyroków i klauzulę egzekucyjną.

Co się tyczy obrońców czyli adwokatów, mają oni dzielić się jak dotychczas, na trzy klasy: na obrońców przy senacie, obrońców przy izbach cywilno-kryminalnych, i obrońców przy sądach powiatowych. Obrońcy senatu stawać mogą przy wszystkich sądach, obrońcy przy izbach, stawać mogą w izbie swojéj i przy miejscowym sądzie powiatowym; obrońcy przy sądzie powiatowym stają tylko w swoim sądzie. Lecz w sprawach kryminalnych prawo dozwala obwinionemu wybrać obrońcę sądu niższego, choćby sprawa toczyła się w wyższym.

Nakoniec co się tyczy prokuratorów którzy jak zwykle mają czuwać nad ścisłem stósowaniem prawa, bronić praw skarbu, gmin, instytutów, małoletnich i t. d., projekt stanowi dwóch naczelnych prokuratorów przy dwóch wydziałach senatu i daje im obszerny zakres działania; przy izbach i sądach powiatowych będą prokuratorowie i ich pomocnicy.

Nad projektem téj nowéj organizacyi sądownictwa którego treść oto podałem, możnaby wiele poczynić uwag, lecz te to późniejszego listu odkładam. Nie mogę jednak wstrzymać się od wyrażenia nadziei, że może ta nowa organizacya usunie lub zmniejszy nadużycia, i zaniedbanie w wymiarze sprawiedliwości, jakie dzisiaj często spostrzegać można, szczególniéj w sądach podsędkowskich i policyi prostéj. (Czas.)

Rosya.

Pod względem kolei żelaznych, o których tyle mówiono i pisano, do téj chwili mało spostrzedz można postępu; a pora przyjazna prowadzenia robót wkrótce dobiegnie do końca. Wyjąwszy jedynie linią między Warszawą i Petersburgiem, około któréj roboty ciągle postępują, inne linie nieprzeszły jeszcze po zagranice pomiarów i niwelacyi. Niepochodzi to ztąd żeby się uczuwać dał brak pieniędzy, lecz właściwą przyczyną spóźnienia tego, mają być względy wojskowe. Mówią, że wszelkie dworce kolei 1éj klasy, mają być zakładane w sposób warowni, tak aby służyć mogły w razie potrzeby do obrony, mianowicie w pobliżu rzek lub w ważniejszych pozycyach. Hrabia Graziani zamówił jak słychać w Wiedniu wielką ilość lokomotyw, machin i rozmaitych do kolei żelaznéj potrzebnych przyrządów, które przeznaczone są do linii w czysto wojskowych celach prowadzić się mających.

W związku z tą wiadomością obiega pogłoska, że do budowy kolei użyte ma być wojsko. Zdaje się jednak, że zanim sieć kolei żelaźnéj powiąże odległe przestrzenie stepów rosyjskich, wprzód flota baltycka uposażoną zostanie w żeglugę śrubową; W książe Konstanty nabył bowiem w ciągu niedawnéj swéj podróży na zachód przekonania, że flota rosyjska bez tego rodzaju ulepszeń obejść się niemoże i jak słychać 9 okrętów liniowych, 4 fregaty, 2 korwety, 10 galet i 4 tendery zamienione być mają na śrubowe. Dawne okręty żaglowe mają być całkiem skasowane i na tem może ograniczyć się redukcya floty i wojska.

Dania.

Hamb. Nachr. zamieszczają całkowity projekt konstytucyi wyłącznéj dla Holsztynu, jaką rząd przedłożył stanom holsztyńskim, zebranym w dniu 15. Sierpnia w Itzehoe. Z tego projektu podajemy tu treść ważniejszą:

1) Holsztyn ma dla szczególnych spraw swoich oddzielne prawodawstwo i administracyę. Sprawy te szczególne są: Stosunki Holsztynu do rzeszy niemieckiéj, sądy i policya (prócz sądów wojennych i policyi wojskowéj) prawa cywilne, kryminaln, dostawa rekrutów do armii i marynarki wedle tego co wypadnie na księstwo, dostawa koni, kwaterunku i innych potrzeb wojskoskowych, sprawy duchowne i edukacyjne, oprócz edukacyjnych wojskowych, gminy zakłady dobroczynne, rękodzielnie, rolnictwa, podatki stałe, podatki oddzielne księstwa, długi prowincyalne, kanały i porty, drogi i koleje żelazne, poczty, asekuracye, sprawy tyczące się rozbicia statków, sprawy korpusów wojskowo-cywilnych (gwardyi miejskich), fideikomisa, publiczne zapisy, groble.

2) Sprawy wspólne dla Holsztynu i Szlezwiku są: Uniwersytet w Kiel, szlachta, kanał na Ederze, asekuracya ogniowa, więzienia, zakłady głuchoniemych i obłąkanych.

3) Sprawami Holsztynu zajmować się będzie korona przez swojego ministra holsztyńsko-lauenburgskiego. Rozporządzenia królewskie tyczące się tych księstw, kontrasygnowane będą przez tegoż ministra, który jest za nie odpowiedzialnym. Król może temu ministrrowi powierzać i inne sprawy.

4) Minister ten może być pociągniętym do odpowiedzialności przez króla lub stany o naruszenie konstytucyi. Sądzi go sąd wyższy apelacyjny holsztyński. Zniesienie kary i ułaskawienie królewskie, wymaga zezwolenia stanów.

5) Kościół luterski panujący; fundusze duchowne tylko na jego cele mogą być obracane lub z dochodów Holsztynu uzupełniane. Duchowieństwo luterskie ma udział w nadzorze i administracyi, szkół i zakładów dla ubóstwa.

6) Sędziowie jedynie za wyrokiem mogą być oddaleni lub po skończeniu lat 65, a wtedy otrzymują całą płacę dotychczasową. Ten ostatni sposób uchylania ich ze służby może z innych również powodów nastąpić, jeśli to uzna większość członków sądu apelacyjnego.

7) Sądom nie wolno orzekać pod względem prawności rozporządzeń rządowych; wolno każdemu mieszkańcowi od tych rozporządzeń apelować aż do króla, lecz wykonania ich odmówić nie może, a to pod karami prawnemi. Spór o kompentencyę między władzami rozstrzyga ministeryum.

8) Stany składają się z każdorazowego posiadacza dóbr fideiskomisowych holsztyńskich, jeżeli tenże skończył lat 25, wolno mu wybrać sobie zastępcę; z 5ciu deputowanych stanu duchownego; z 4ch deputowanych wybranych przez opatów i rycerstwo; z 9ciu właścicieli dóbr które oszacowane są najmniéj na 50,000 tal·; z 16tu reprezentantów własności mniejszéj ziemskiéj; z 15tu deputowanych miejskich; z 1go deputowanego uniwersytetu Kiel.

9) Stany zbierają się na wezwanie króla, co następuje zwykle co trzeci rok lub w przypadkach potrzeby; peryod wyborczy trwa lat 6. W razie rozwiązania, nowe wybory mają się odbyć natychmiast, a zgromadzenie stanów rozpocznie się we 2 miesiące. Czas obrad naznaczonym będzie późniéj.

10) Nowe prawa, zmiany dawnych o ile tyczą one Holsztynu muszą być uchwalone przez stany, wyjąwszy rozporządzenia rzeszy niemieckiéj, które obowiązują bez udziału w nich stanów.

11) W nagłych przypadkach król może stanowić prawa, jednak z zastrzeżeniem późniejszego uchwalenia ich przez stany.

12) Mówi o dochodach i wydatkach wyłącznych w Holsztynie; niedobór ma być podatkami krajowemi pokrywany. Stany nie obradują nad budżetem ogólnym monarchii, lecz część na Holsztyn przypadającą uchwalą a naradzają się tylko nad sposobem dostarczenia jéj.

13) Budżet normalny księstw układa się na lat 3, wydatki na wspólne potrzeby państwa i na rzeszę niemiecką wyjmują się z pod obrad nad budżetem. Król w razach nagłych może zarządzić nadzwyczajny wydatek pod odpowiedzialnością ministra.

14) Sprawy wspólne Holsztynu i Szlezwiku poddawane będą pod uchwały stanów holsztyńskich i wydatki wspólne prze nie uchwalone.

15) Posiedzenia stanów są jawne, wyjąwszy w przypadkach przewidzianych i wedle przepisanych form.

16) Stany mogą przedstawiać królowi potrzebę zmiany praw.

17) Stany mogą zannsić przedstawienia i zażalenia pod względem rozporządzeń administracyjnych w księstwie, odpowiedź będzie im udzielana.

18) Zawiera przepisy prawa wyborczego.

19) Każdy wyborca ma prawo być wybranym w swojéj właściwéj klasie.

20) Deputowani będący w służbie publicznéj muszą uzyskać pozwolenie od króla do przyjęcia wyboru, wyjąwszy deputowanych z duchowieństwa i z uniwersytetu. Sędziowie sądu apelacyjnego nie są wybieralni ze względu na §. 6.

21) Przepisy prawa wyborczego, koszta wyborów i zgromadzenia stanów, regulamin obrad itd. utrzymują się takie same jak dawniéj. Przepisy te pójdą pod obrady zgromadzenia, ale w swojéj całości.

22) Zmiany tego rozporządzenie i pomienionych przepisów mogą być przedstawiane rządowi jak to przewiduje §. 10.

Francya.

Paryż, 18. Sierpnia. — Co raz widoczniéj pokazuje się, że Francya, celem przywiedzenia do skutku uznania wyborów nieważnemi, porobiła nie małe koncesye. Zdaje się, że ztąd unia nie będzie popieraną. Aali basza podobno wzbrania się podpisać oświadczenia, że wybory uznają się za nieważne, i dla tego sądzą, iż nowe zajdą w ministerstwie zmiany.

— Wedle telegraficznéj wiadomości cesarz z cesarzową i cesarzewiczem stanęli dziś z rana w Bayonie, i po krótkiem zatrzymaniu się puścili się w dalszą podróż. Wszędzie przyjmowano cesarstwo z największem uniesieniem.

— Prywatne telegraficzne wiadomości donoszą z Konstantynopola, że posłowie w skutek instrukcyi otrzymanych pod 8mym Sierpnia, zaniechali przygotowań swoich do wyjazdu. Lada chwilę oczekują przywrócenia stosunków dyplomatycznych.

— Dziś odbył się przed pierwszym wydziałem sądu apelacyjnego proces Aleksandra Dumas przeciw księgarzom Michel Levy braciom, którzy jak wiadomo, bez pozwolenia autora poważyli się niektóre jego romanse wydrukować w swoim »Musée literaire«. W pierwszéj instancyi skazał sąd braci Levy na zapłacenie 129 tysięcy fr. jako wynagrodzenie szkód, i po 2 cent. za każdy numer, czyli 74 tysiące fr. Przeciw temu wyrokowi założył p. Dumas apelacyą, żądając wynagrodzenia 780,000 fr., które w ciągu sesyi zniżył na 400,000 franków. Sąd apelacyjny skazał tylko braci Levy na 25,000 fr. i na połowę tylko 74,000 fr., tak że pan Dumas traci około 150,000 fr. licząc koszta jakie poniósł w téj sprawie.

(Kor. Cz.) W krajach w których opinia publiczna jest słabą, a opozycya niema żadnych legalnych organów do objawiania się, najpewniejszym środkiem do oceniania ich stanu, są fakta ekonomiczne. Wówczas przedewszystkiem zwracać należy uwagę na ruch ludności, kredyt 1 stopę zarobku i ceny przedmiotów służących do utrzymania. Z tych faktów socyalnych można wyciągnąć pewne wnioski dotyczące teraźniejszości i przyszłości narodów.

W dzisiejszym zamęcie pojęć moralnych i politycznych, trudno zgodzić się na pewne prawdy, lecz wypadki ekonomiczne w sposób materyalny i dotykalny malują stan i dążności społeczeństw. Obecne instytucye we Francyi bardzo rozmaicie można tłumaczyć i usprawiedliwiać. Teraźniejsza polityka cesarza może w jednych budzić wiele nadziei a w drugich wiele wątpliwości. W ogóle w każdym z tych względów, fantazyj pozostawione jest obszerne pole do domysłów i ohłędów. Natomiast w sferze ekonomicznéj, mamy fakta urzędowo stwierdzone i malujące dokładnie usposobienie społeczeństwa francuskiego.

Z powodu wykazu ludności ogłoszonego przez ministeryum prac publiczych i handlu, i z powodu dzieła Armanda Hussona o konsumpcyi miasta Paryża rozpoczęła się bardzo ważna i ciekawa dyskusya, która trwa po dziś dzień. Dupin starszy na posiedzeniach akademii, Lavergne, Wołowski i Piotr Clement członkowie instytutu, Play i de la Cueronnière radzcy stanu odezwali się w pismach publicznych i poruszyli wiele żywotnych pytań. Dzienniki angielskie zwróciły także uwagę na ten ważny przedmiot a zwłaszcza artykuły Przeglądu edyzburgskiego i Timesa tak mocno poruszyły opinią i dzienni-karzy francuskich, że śmiało powiedzieć można iż znacznie przyłożyły się do wzrostu opozycyi podczas ostatnich wyborów.

Przedmiot téj ciekawéj dyskusyi da się łatwo określić w kilku słowach. Z obliczenia ludności w r. 1856 ogłoszonego przez rząd pokazuje się iż takowa w ostatnich pięciu latach zwiększyła się tylko o 256,000 dusz. Stopa jéj wzrostu od pewnego czasu coraz więcéj i silniéj się zmniejsza. Od roku 1841 do 1846 ludność zwiększyła się o 1,200,000, 1846 do 1851 o 380,000 a od 1851 do 1856 o 256,000. Z tego pokazuje się, iż ludność w ostatnich dziesięciu latach zbyt małym zmianom ulegała i była prawie w stanie stagnacyjnym.

W tym samym czasie tak nieprzyjaznym dla wzrostu ludności objawił się nowy fakt bardzo ważny i zapowiadający wielkie przeobrażenia socyalne w stosunkach francuskich. Ludność wiejska zaczęła opuszczać z niezwykłą sobie łatwością swe dawne siedziby i szukać przytułku i zatrudnienia po miastach. W skutek téj smutnéj dążności nastąpiła wielka emigracya wewnątrz kraju, która sprowadziła znaczne zawichrzenia w stosunkach ekonomicznych, i objawy socyalne zasługujące na poważną uwagę. Z powodu napływu ludności wiejskiéj do miast, ostatnie znacznie zyskały na ilości mieszkańców i ruchu przemysłowym. Sam Paryż liczący w roku 1851 1,442,065 dusz, w roku 1856 posiadał 1,727,419, a zatem w przeciągu pięciu lat zyskał 300,000 czyli ilość przewyższającą o 50,000 ogólne powiększenie się ludności w całym kraju. W innych zaś miastach liczących po 10,000 i więcéj mieszkańców, ludność zwiększyła się o 800,000 dusz. Po wsiach zaś zupełnie przeciwne pokazały się objawy. W 54 departamentach czyli na przestrzeni stanowiącéj ⅔ terytoryum Francyi, ludność od r. 1851. się zmniejszyła. Jakież powody podobnego stanu? Zkąd pochodzi, że we Francyi ludność się nie zwiększa wtenczas, kiedy w innych krajach robi wielkie postępy? Ponieważ od rozwiązania tych ważnych pytań zależy dobro kraju, trwałość dzisiejszego porządku rzeczy i honor narodu, dla tego rząd i ludzie publiczni i uczeni wzięli w nim poważny udział. La Play znany z dzieła swego o robotnikach w Europie, ze smutkiem spogląda na dzisiejszy stan Francyi i bardzo często wyraz ten nieszczęśliwy »upadek« wysuwa mu się z pod pióra. Smutny stan rolnictwa, mówi on, jest znakiem tego upadku względnego, jaki nam nasi rywale okazują że źle udaną rozkoszą, a przeciwko któremu nasz patryotyzm nakazuje nam walczyć. Każdy przekonać się może o klęskach moralnych, sprowadzonych na lud przez cyniczną chciwość zysku, i przez namiętności zwierzęce, kierujące znaczną częścią ludności miejskiéj, a zwłaszcza robotnikami co prowadzą życie koczujące, i przenoszące się z miejsca na miejsce po wszystkich punktach kraju, przenoszą zepsucie. Każdy dopatrzyć może we wszystkich klasach ten sam popęd do zysku i używania materyalnego cr w niższych, z tą tylko różnicą, że formy ich są mniéj odrażające, lecz tem samem na większe zasługują potępienie. Każdy sądzić musi o tem, czyli klasy wyższe w braku dobrego przykładu religijnego, mogą służyć za wzór niższym od siebie umiarkowaniem, obyczajami i poświęceniami dla sprawy publicznéj. Najsmutniejszym i najniebezpieczniejszym faktem jest ta dążność, co osłabia w nas od dnia do dnia coraz więcéj zdolność i skłonność do self-gouvernement. Według jego opinii główne złe znajduje się w konstytucyi socyalnéj w kraju, którą koniecznie trzeba całkiem zmienić, jeżeli chce się uniknąć dalszych klęsk i nieszczęść.

Stary Dupin skarży się także na zbytek, który odpywiada wielkim majątkom, lecz teraz coraz więcéj się rozszerza i zstępuje do klass naszych najniższych. Bezwątpienia chęć zysku była ważnym elementem w emigracyi ludności miejskiéj, lecz niejedynym i głównym. Legoyt przypisuje ten ruch nieurodzajom i nędzy, Inni zaś znacznemu podziałowi gruntów, w skutek czego ludność wiejska gdzieindziéj szukać musi zarobku.

Słowa następne Sullego: wszystko kwitnie, skoro kwitnie rolnictwo: są nieomylną prawdą, zasługującą na najwięszy szacunek ludzi stanu i rządów. Na nieszczęście do tego czasu we Francyi nie była należycie przestrzeganą, i nieraz ją poświęcano dla pozornéj sławy i oklasków. W narodach skrępowanych silną i uciążliwą centralizacyą, tak ważne jako i mniéj ważne wypadki, następują w skutek inicyatywy rządu. Pomimo nieurodzajów, drogości i chęci polepszenia losu, najgłówniejszą przyczyną powodującą emigracyą ludności wiejskich, były postępowanie i polityki rządowa. Wszystkiemi środkami chciano obudzić zadowolenie w narodzie, i dać mu uczuć owoce pomyślności i świetności politycznéj. Starano się wszystkie zasoby krajowe wprawić w ruch, aby obudzić jego czynność i siły produkcyjne, a przez to najwięcéj o ile możności wywołać bogactwa. W celu tym przyznane przywileje za czasów Ludwika Filipa kompaniom kolei żelaznych na lat 32, 34 lub 40, przedłużono do 99.

Z wielką łatwością zezwalano na zawiązywanie się nowych kompanii i na łączenie się takowych, skoro robiły sobie konkurencyą. Rady municypalne otrzymały polecenie, aby wszelkiemi sposobami starały się zająć robotników. Paryż wziął w tym względzie inicyatywę i zaczęto budować i upiększać. Rząd starał się wszystkiemi środkami obudzić spekulacyą, nietylko zatwierdził instytucye finansowe, prowadzące do rozwinięcia takowéj, ale nadto bank francuski drożéj kupował złoto w Londynie, a taniéj go się pozbywał w Paryżu, aby przez to dać większy popęd trankzacyom handlowym. Koszta wojenne i koleje żelazne w ostatnich trzech latach, spożyły blisko cztery miliardy franków. Tym sposobem odciągniono ludzi i kapitały od rolnictwa. Tak jednych jako i drugich nieprodukcyjne czynności zajmowały po miastach i sprowadzały pozorną pomyślność. Rząd wywołał fałszywem i zbyt gwałtownem postępowaniem, zupełnie przeciwny sobie skutek. W przeciągu pięciu ostatnich lat spekulacya bardzo się wzmogła i rozszerzyła, a tryumfy odniesione na giełdzie paryskiéj rozchodziły się jako echa szczęśliwéj pomyślności i oznaki publicznego bogactwa. Jeden miliard franków zyskany na samych operacyach gieldowych, dał wielki popęd do zbytków. Paryż lśnił pozorem bogactw i nowością gmachów bez potrzeby upiększonych. W tym czasie rolnictwo bez robotników i kapitałów nie mogło się rozwijać należycie i stosunkowo do potrzeb krajowych. Ubogi stan klasy wiejskiéj uniezdolnia ją do ponoszenia większych podatków, dla tego rząd musi się uciekać do kredytu publicznego i takowy stanowi główną zasadę jego planów finansowych. Podstawą obecnego porządku rzeczy jest klasa wiejska, o ile więc zmniejsza się liczba 25 milionów, stanowiących konserwatystów dziewiętnastego wieku, o tyle zyskuje partya rewolucyjna. Ostatnie elekcye pokazały bardzo jasno, iż ludność miejska w znacznéj części jest przeciwną dzisiejszym instytucyom, a głównym elementem téj opozycyi jest klasa robocza, którą opeczny rząd przeciwko sobie zbiera po miastach. Jeżeli jeszcze przez parę lat sztuczna i nieprodukcyjna spekulacya przeważać będzie, natenczas nastąpi wielka perturbacya w stosunkach ekonomicznych. Naród francuski straci bardzo wiele na przymiotach wojskowych, wygasną w nim chęci tak sławy wojennéj, jako też propagandy oręża, lecz w miejsce tego nabędzie więcéj żywiołów anarchicznych i rewolucyjnych.

W istocie nieszczęśliwy naród, gdyż sława nawet służy tylko do pokrycia jego ubóstwa wewnętrznego. I Ludwik XIV. i Napoleon I. po chwilowéj świetności zostawili kraj uboższym i mniejszym od tego, nad jakim zaczęli panować.

— Będąc w Osborne, cesarz na pamiątkę swego pobytu w tem miejscu i znak przyjaźni łączącéj Francyę z Anglią, zasadził dąb, a królowa Wiktorya sykomor (rodzaj jaworu). Nie skończyło się jednak na samych oznakach przyjaźni. Artykuł p. Rénée w Constitutionelu i oświadczenie lorda Palmerstona zrobione w parlamencie, które doszło drogą telegraficzną, pokazuje że podróż cesarska zrobiła dobry skutek, że Anglia poświęciła lorda Redcliffe i zgodziła się na unieważnienie mołdawskich wyborów. Co się zrobiło w Osborne, jest wiele, ale sądzić należy, że zrobiło się w Osborne jeszcze więcéj, to jest, że Francya i Anglia ułożyły się zupełnie o sprawę mołdo-wołoską. Czy Anglia poświęca zupełnie lorda Redcliffa, nie wiadomo, i trudno to w téj chwili przypuścić. Lord Redcliffe miał tylko odebrać od swego rządu rozkaz korzystania z otrzymanego urlopu.

Trzeba się było spodziewać dobrego skutku podróży cesarza do Osborne,

to jest takiego, jaki mamy. Trzeba się było spodziewać, że podróż cesarstwa utwierdzi przymierze zachodnie.

Mimo że byłem przekonywany zapewnieniami, przychodzącemi od strony Renu, nie wierzyłem w zerwanie Francyi z Anglią i wymieniłem tego powody. Polityka cesarza jest jasną choć biegłą. Cesarz nie zrywa z Anglią, krajem, z którym rywalizuje, ale który mu nie grozi. Sama polityka pokojowa i dynastyczna, o której pisze Indépendance, nie wpływa zapewnie na jego czyny. Cesarz musi mieć myśl wyższą, myśl europejską. Pod temi różnemi i zapewnie pod wielu innemi względami, podróż cesarstwa do Osborne pozostanie ważną.

Od podróży cesarstwa do Osborne, zmienił się język dzienników francuskich i angielskich. Czas był, aby kłótnia się skończyła, bo kłótnia stawała się żywą namiętną. La Patrie obaliła kolonialną sławę Anglii i przytaczają przykład buntów indyjskich a spokojność Algeryi, dowodziła, że Francya umie lepiej obchodzić się z koloniami niż Anglia. Wywlekając dawny artykuł Timesa, który wystawił dzikość postępowania Francuzów w Algeryi, Constitutionell porównał łagodność dzienników francuskich z krwiożerczym językiem dzienników angielskich, które na zbuntowanych Indyan nie znajdują innego środka, tylko rzeź systematyczną.

Meyerbeer wyjechał nie zostawiwszy Afrykanki, ni żadnego innego utworu, nawet do opery komicznéj. Nie podobała mu się pani Cabel, obecnie główna śpiewaczka tego teatru.

Zaczyna być czytany tom 16ty Thiersa, opisujący kampanię roku 1813. Autor przyczynia się do rozszerzania myśli pokojowych we Francyi więcéj może, niż to zamierzał. P. Thiers dobrze się ciągle wyraża o wojsku polskiem, które napoleonowi i tak wiernie służyło.

Włosi skazani na transportacyę za spisek na życie cesarza, nie poszli do kasacyi.

Anglia.

Londyn, 17. Sierpnia. — Wedle korespondencyi paryskiéj, zamieszczonéj w Daily News, można uważać skazanie Ledru Rollina za rzecz pewną. Ledru Rollin obawiając się, aby nie był wydanym, zamyśla, jeżeli już tego nie uczynił, udać się do Stanów Zjednoczonych. W artykule wstępnym mówi to pismo, byłoby rzeczą równie szaloną jak zbrodniczą okupić przyjaźń cesarza Francuów, ceną dziedziczno przekazanéj polityki wolnéj Anglii. Obecnie nie masz monarchy popularniejszego nad królowę angielską.

Galicya.

Kraków, 19. Sierpnia. — Dnia wczorajszego odbyło się posiedzenie oddziału archeologii i sztuk c. k. towarzystwa nauk. krak., na którem znajdował się wprowadzony przez Dra J. Majera wiceprezesa, p. hr. Eustachy Tyszkiewicz członek towarzystwa a prezes komisyi archeologicznéj wileńskiéj.

Zastępca przewodniczącego w oddziale archeolog. p. L. Siemieński wprowadził rzecz co do restauracyi pomników w kościołach pogorzałych, szczególniéj co do pomnika Leszka Czarnego, który podług dawniejszego rysunku i odlewu, na nowo wyrzeźbiony, potrzebuje ścisłego zweryfikowania rysunku i napisu. Następnie wskazywano potrzebę zawieszenia w krużgankach franciszkańskich obrazów wyrestaurowanych kosztem tow. nauk. Uchwalono również obok pomników ważniejszych zamieszczać wiadomość o sposobie i dacie ich restauracyi.

Szanowny gość prosił dla muzeum, którego jest kuratorem o odlew posągu Światowida i poświadczenie urzędowe autentyczności kopii. Oddział postanowił zadość uczynić życzeniu, wyrażając zadowolenie: że może odwzajemnić się komisyi wileńskiéj, któréj prezes nie jednym zabytkiem zbiór towarzystwa obdarzył; a nawet obecnie złożył odlewy siedmiu bożyszcz z orygi nałów w muzeum czeskiem w Pradze przechowanych.

Następnie hr. Tyszkiewicz zaznajomił członków oddziału z czynnościami komisyi któréj przewodniczy, a z uwagi, że archeologia jako nauka oparta na porównaniach wymaga wspólnéj pracy i ogólniejszego poglądu, pragnął zawarcia stosunków i wzajemnych naukowych udzieleń. Oddział przekonany o pożytku, jaki ztąd dla umiejętności spłynąć może, przyjął z radością wniosek zacnego gościa i postanowił: w kwartalnych odstępach zawiadamiać wileńską komisyę o pracach swoich — uchwalono nakoniec wzajemną wymianę publikacyj obu instytucyj.

Nareszcie zaproszono p. Tyszkiewicza do współudziału w zebraniu z Litwy prac tamtejszych znakomitości literackich do Album, którego wydanie zamierzono w celu pomnożenia funduszu na budujący się dom towarzystwa. (Czas.)

Włochy.

Dzienniki lombardzkie piszą o nowych zaburzeniach mazzinistowskich w Genui.

Azya.

Wedle Monitora de la flotte Chinczycy obsadzili w Formorie półwyspy, ale najżyźniejsze. Gubernator mieszka w Thai-wan-su. W Formorie jest 10,000 załogi chińskiéj.

Indye.

Według Timesa w dniu 11. b. m. ogłoszony został dokument: dodatkowy o powstaniu indyjskiem. Zawiera on: Postanowienie i odezwę jeneralnego gubernatora Indyi z dnia 16. Maja, w któréj tenże odpiera robiony sobie zarzut mięszania się w system kast i wiarę indyjską; postanowienie członków handlowego stowarzyszenia kalkuckiego, przyrzekającego pomoc swą rządowi i odpowiedź rządu na to postanowienie; postanowienie loży masońskiéj, która zachęca członków swych, aby rząd wspierali; adres konsula francuskiego i Francuzów zamieszkałych w Kalkucie; do gubernatora jeneralnego, ofiarujących mu w razie potrzeby swe usługi; sprawozdanie z zgromadzenia stowarzyszenia angielskiego w Indyach, odbytego w d. 22. Maja, w którym odmalowany jest głęboki żal i zgroza, jaką przejęły je ostatnie okrucieństwa popełnione w Mirucie i Delhach, sprawozdanie z zgromadzenia publicznego, odbytego przez stowarzyszenie krajowe w Kalkucie pod przewodnictwem Radhakama; sprawozdanie zgromadzenia Mahometanów w Kalkucie zupełnie dotąd wiernego i zgromadzenia młodzieży odbytego na przedmieściu Kalkuty i w d. 25. Maja w celu patryotycznym. Mieszańcy miasta Baraset uczynili także demonstracyę swéj wierności.

Afryka.

W Marsylii nadeszły 18. Lipca listy z Tunis, wedle których znowu powstano przeciw żydom, z przyczyny tego poległo kilku ludzi i zagrożeni byli i chrześcianie, nawet znieważono konsulat angielski. Władze tuniskie chwyciły się środków zaradczych, ale w ogóle ukazały się bardzo powolnemi.

— Kuryer francuski zawiera następującą depeszę: Tunis 12. Sierpnia. Derwisz oskarżył żyda jakiegoś o najgrawanie się z Boga, z powodu tego rzucił się na niego lud, ten schronił się do giełdy. Pospólstwo wdarło się do tego budynku, i wszystko poniszczyło. Ztamtąd rozlała się gawiedź po biurach mieszczereów krzycząc: »śmierć żydom! śmierć frankom! Francuski konsul pospieszył czemprędzéj do Beya, żądając wojska na obronę Europejczyków i ich własności. Największe oburzenie panowało w mieście.

Kronika miejscowa.

Poznań, 22. Sierpnia. — Dochodzi nas wiadomość, że królowa Jmć. tknięta nieszczęściem miasta Bojanowa, przesłała na ręce naczelnego prezesa pana Puttkamera 300 tal. na rzecz mieszkańców zgorzałego owego miasta.

Ze wszystkich miast dochodzą wiadomości, że dla nieszczęśliwych mieszkańców Bojanowa znaczne nadchodzą składki. Wczoraj odbył się tu w teatrze koncert na rzecz pogorzelców bojanowskich, na którym był natłok, a za bilety płacono w końcu podwójne ceny. Tak uzbierała się znaczna suma na wsparcie nieszczęśliwych.

(Nadesłano.)

Sprawozdanie dyrekcyi domu ochrony w Gnieznie

za czas: od 1. Lipca 1856 r. do ostatniego Czerwca 1857 roku.

Upłynął nam i drugi rok, odkąd cieszymy się z łaski bożéj ochronką gnieźnieńską. Trudno wprawdzie zataić, że wiele jeszcze należy uczynić, żeby ten instytut ogrzewany promieniami i opieką kościoła św. doszedł do zupełnego rozwinięcia i dojrzałości, tudzież miał swoje istnienie zabezpieczone na przyszłość, jednakże i to wyznać winniśmy z pociechą serca, iż z każdym prawie dniem powiększa się interesowanie i udział wszystkich klas i stanów dla tegoż zakładu miłosiernego, który jak oczewista, dźwignęła, utrzymuje i rozszerza nie ludzka ręka, ale cudowna Opatrzność Boża. O tem przekonywa szczegółowe sprawozdanie, które dołączamy:

	w szczególności tal.	sgr.	f.	w ogóle tal.	sgr.	f.
A. Wpłynęło podług księgi dochodu						
ze składek stałych do 1. Lipca r. b.	888	6	6			
z nadzwyczajnych datków	1062	5	4	1950	11	10
B. Wydano podług księgi rozchodu.						
Tyt. I. na pensye dla siostr i myto dla sług	424	10	—			
» II. żywność dla sierot i dzieci w ochronie ...	547	14	4			
» III. odzież, obuwie i posłanie	175	11	6			
» IV. pranie	22	8	3			
» V. sprzęty i potrzeby szkólne, domowe i kuchen.	152	24	—			
» VI. opał i światło	21	17	—			
» VII. budowle, podatki i urządzenie ogrodu ...	152	11	—			
» VIII. *a)* nadzwyczajne wydatki	94	—	11			
b) wsparcie ucznia gimnaz. trzemeszyńsk. .	48	—	—	1638	7	—
Pozostaje: *a)* w gotowiznie				312	4	10
b) przeznaczony procent od trzech kapitałów wynoszący ogółem 1340 tal.				63	19	6
c) w zaległościach z roku $18\frac{55}{56}$				166	—	6
d) » » $18\frac{56}{57}$				336	22	2

C. W naturaliach odebrano:

pszenicy	szefli 3		kapusty mendli	154
żyta	» 115		skopów sztuk	2
jęczmienia	» 34		masła garncy	2
grochu	» $40\frac{1}{2}$		drobiu sztuk	4
owsa	» 1		warzywa szefli	10
kartofli	» 133		kapusty sądków	2
kaszy	» 2		drzewa sążni	$15\frac{1}{2}$
mąki	» $8\frac{1}{2}$			

do tego należy policzyć ofiary na gwiazdkę i święcone dla dzieci:

Pozostaje do odebrania:

żyta	szefli 34		kartofli szefli	24
jęczmienia	» 23		masła garniec	1
owsa	» 8		drzewa sążni	10
grochu	» 19			

D. Żywiło się:

w ciągu roku dzieci z ochrony i szwalni	43
sierot stałych	16
dzieci wychowujących się w domu sierot własnym kosztem .	4
sług	2

E. Odzież dla dzieci.

W roku 1856 na gwiazdkę i w 1857 różnemi czasy przyodziano dzieci	86
z tych dostało ubranie zimowe	60
Rozdano: *a)* koszul nowych	25
b) trzewików nowych par	30
c) » starych	10
d) spodni nowych	40
e) chustek nowych	60
f) pończoch par	15
W ogólności w ciągu roku było dzieci chodzących do ochrony	164
» » » » » » szwalni	31
stałych domowych sierot	16
dzieci, jak wyżéj	4
Ogółem .	215

Jak w pierwszym roku, tak też w roku ubiegłym odbyło się w kaplicy seminaryjskiéj nabożeństwo żałobne i majowe, z wielkiem zbudowaniem dorosłych i dziatek na nie uczęszczających.

Poczytujemy sobie za obowiązek i niniejsze sprawozdanie zakończyć najprzód najpokorniejszem dziękczynieniem Bogu za ś. łaskę i opiekę, któréj nie-

(Dodatek.)

podobna zapoznać w utrzymaniu ochronki gnieźnieńskiéj — a następnie w szczególności Najprzewielebniejszemu Arcypasterzowi, okazującemu bezustannie pieczołowite przywiązanie do naszego zakładu — Przewielebnéj Kapitule gnieźnieńskiéj i każdemu z osobna członkowi tejże a mianowicie JWKs. biskupowi i prałatowi Brodziszewskiemu, — szanownemu duchowieństwu Gniezna i całéj dyececzyi, — wielce szanownéj dobroci naszych dostojnych obywatelek i obywateli i zarazem szlachetnemu magistratowi miasta Gniezna za wspieranie naszych zamiarów czynnym udziałem i licznemi a niekiedy znakomitemi ofiarami. Nakoniec wdzięczność i dzięki nieznanym nam szanowny dobroczyńco! za przesłaną przez ks. dziekana Zawidzkiego ofiarę, ku pomnożeniu stałego funduszu na utrzymanie biednych dziatek w ochronie, i tobie w Bogu spoczywająca ś. p. Józefo z Wyszyńskich hr. Potocka za pamięć w ostatnich jeszcze chwilach życia sierotom ochronki naszéj okazaną. Oby przykład wasz znalazł wielu naśladowców!

Złożywszy sprawozdanie z ofiar nam powierzonych, wynurzamy pod koniec niepłonną nadzieję i serdeczne życzenie, żeby was, dobroczyńcy naszego zakładu, Pan Bóg wynagrodził błogosławieństwem w doczesności i wieczności!

Izaj. 58, 7. 8. »Ułam łaknącemu chleba twego.... tedy wyniknie jako zaranie światłość twoja.« — Ekles. 7. 36. »Ubogiemu ściągnij rękę twoją, aby się wykonało ubłaganie i błogosławieństwo twoje.«

Gniezno, 28. Lipca 1857.

Żółtowski. Ks. Dorszewski. Ks. Duliński. Ks. Błaszkiewicz. Ks. Ławniczak. Hejmanowski.

Wiadomości archeologiczne.

W Krakowie wyszła z druku rozprawa p. n.: »Broń sieczna w ogóle i w Polsce, uważana archeologicznie przez Józefa Łepkowskiego członka komisyi archeologicznéj wileńskiéj z 4ma tablicami rycin.« Jestto osobne odbicie z Rocznika c. k. towarzystwa nauk. krakowskiego. Rzecz była czytana na posiedzeniu tegoż towarzystwa i tamże rozbierana. Czyniąc tu wzmiankę o tem dziełku, którego rozbiór nie w tem miejscu przypada, nadmienić musimy, że praca ta, do któréj obszernego i wyczerpującego wyrobienia potrzebaby poświęcić wiele lat dla zwiedzenia samych tylko zabytków po świecie rozrzuconych, choćby innych nie miała zalet nad tę, że ten tak ważny przedmiot pierwsza podjęła, już przezto samo zasługę ma wielką. Autor wzywa też pomocy ludzi rzemiosła wojskowego, posiadaczy zbiorów i badaczy zabytków, aby mu przyszli w pomoc, i pracę niniejszą rozwinąć, rozszerzyć, zbogacić w szczegóły i w systematyczny ład wprowadzić dozwolili. Zebrał on w niéj to wszystko co o broni siecznéj w Polsce znalazł po dawnych pisarzach, w znanych sobie zbiorach, co z pomników przerysował, lub w obcych specyalnych wyczytał dziełach, a niechby mu przybywały zwolna pojedyncze kartki i notatki, czem mu niejeden z czytelników przysłużyć się może, to z materyałów tak zebranych, za lat kilka tyle będzie można skorzystać, że rozprawa dzisiejsza zdoła rozróść się nietylko w grube ale i należycie opracowane dzieło. Autor starał się odgrzebać zarazem słownictwo orężne, zapomniane od czasów zaprowadzenia autoramentu cudzoziemskiego, a przeto książka jego i pod względem językowym ma wartość. Historya broni w Polsce w ścisłym zostaje związku z historyą zwyczajów, obyczajów, ubiorów, życia prywatnego i publicznego, z historyą wreszcie wojen, a tem samem z historya polityczną kraju. Każda więc w tym zakresie praca jest ważnym przybytkiem materyałowym, nie tracąc obok tego nic na swojéj specyalnéj wartości. Czas.

Wiadomości literackie.

Poznań, 22. Sierpnia. — »Przyrody i przemysłu« rok II nr. 34 wyszedł i zawiera: Wycieczka na księżyc (ciąg dalszy), popularna pogawędka przez Juliana Zaborowskiego. — Część praktyczna. Przemysł. Fabrykacya piór cementowych. — Przegląd ruchu literackiego naukowego w dziedzinie nauk przyrodniczych. List otwarty do redakcyi Biblioteki Warszawskiéj, w sprawie słownictwa chemicznego polskiego. — Literatura zagraniczna.

Kraków. — Wyszedł Nr. 30. »Tygodnika rolniczo-przemysłowego Krakowskiego« i zawiera: 1) Staraj się o pozyskanie potrzebnéj ilości paszy dla inwentarza i rozsądnie nią rozporządzaj. — 2) Wór ziemniaków. — 3) Pielęgnowanie sikor celem wytępienia owadów. — 4) Korespondencya. — 5) Rozmaitości.

Od redakcyi.

Pan Adolf Rochelewski zechce się zgłosić w własnym interesie do N. Kamieńskiego, redaktora Gaz. wielkiego Ks. Poz.

Stowarzyszenie kupieckie w Poznaniu.

Zgromadzenie d. 22. Sierpnia 1857.

Zyto (węcpel po 25 szefli) mały odbyt i po spadających cenach, na Wrzesień Październik $38\frac{1}{2}$ list., na Październik Listopad 40 pł. i list., na wiosnę $42\frac{3}{4}$ pł., na Maj Czerwiec 43 pł.

Okowita (beczka po 9600 $\frac{0}{0}$ Trallesa) mały pokup, niższe ceny, na miejscu bez beczki $26\frac{2}{3}$—$27\frac{1}{6}$ z beczką na Wrzesień $25\frac{1}{4}$ pł., na Październik $24\frac{1}{6}$ pł., na Październik Listopad Grudzień $22\frac{5}{6}$ pł.

Wiadomości handlowe.

Berlin, 21. Sierpnia.

Pszenica 48—74 tal.

Żyto $43\frac{1}{2}$—$44\frac{1}{2}$ tal., na Sierpień i Sierpień Wrzesień $44\frac{1}{2}$—$\frac{1}{4}$—$\frac{3}{4}$ tal., na Wrzesień Październik $45\frac{1}{2}$—45—$\frac{1}{8}$—45 tal., na Październik Listopad $46\frac{1}{4}$—46 tal., na Listopad Grudzień $47\frac{1}{4}$—47 tal., na wiosnę 49—$\frac{1}{2}$—$\frac{1}{4}$ tal.

Owies 32—35 tal.

Olej rzepiowy 15 tal., na Sierpień 15 tal., na Sierpień Wrzesień 15 tal., na Wrzesień Październik $11\frac{1}{12}$—$\frac{21}{24}$ tal., na Październik Listopad $14\frac{3}{4}$ tal., na Listopad Grudzień $14\frac{3}{4}$— tal., na wiosnę $14\frac{1}{2}$—$\frac{17}{12}$ tal.

Okowita $30\frac{1}{4}$ tal., na Sierpień $30\frac{1}{4}$—$\frac{1}{3}$ tal., na Sierpień Wrzesień $30\frac{3}{8}$ do $29\frac{11}{12}$ tal., na Wrzesień Październik 29—$28\frac{3}{4}$ tal., na Październik Listopad $27\frac{1}{4}$ do $27\frac{1}{2}$ tal., na Listopad Grudzień $26\frac{3}{4}$ tal., na wiosnę $27\frac{1}{2}$—$\frac{1}{4}$ tal.

Szczecin, 21. Sierpnia.

Pszenica 77—$78\frac{1}{2}$ tal., na Sierpień 71 tal., na Wrzesień Październik 72 tal., na Październik Listopad 70 tal., na Listopad Grudzień 67 tal., na wiosnę 70 tal.

Żyto 43—44 tal., na Sierpień $42\frac{1}{2}$ tal., na Sierpień Wrzesień $43\frac{1}{21}$ tal., na Wrzesień Październik 44—$43\frac{1}{4}$ tal., na Październik Listopad $43\frac{1}{4}$ tal., na wiosnę 48 tal., na Maj Czerwiec 50 tal.

Olej rzepiowy 15 tal., na Sierpień $14\frac{5}{6}$ tal., na Wrzesień Październik $14\frac{1}{12}$ do $\frac{5}{6}$ tal., na Październik Listopad $14\frac{1}{4}$ tal., na Kwiecień Maj $14\frac{1}{2}$ tal.

Okowita $12\frac{1}{4}$ pct., na Sierpień Wrzesień $12\frac{5}{6}$ pct., na Wrzesień Październik $12\frac{5}{6}$ pct., na Październik Listopad $13\frac{7}{16}$ pct., na wiosnę $13\frac{3}{4}$ proc.

Przybyli do Poznania 22. Sierpnia.

HOTEL RZYMSKI BUSCHA: Taubenheim z Leszna, Puttkammer z Stolpe, Schachert z Królewca, Schön z Kattowitz, Rühmer z Szczecina, Asbeck z Bückeburga, Neuhoff z Bremy.

HOTEL DREZDENSKI MYLIUSA: Gerlach z Kwidzyny, Heinz z Rogoźna, Wagner z Gdańska, Amerlau z Świeca, Miłkowski z Russocina, Hammerstein, Arndt, Schulz i Hirsekorn z Berlina, Grabs i Benndorf z Lipska.

HOTEL DU NORD: Mieroszewska i Siemiński z Polski, Kalkstein i Mielęcki z Stawian.

POD CZARNYM ORŁEM: Freudenthal z Szamotuł.

HOTEL PARYZKI: prob. Tryburski z Mieścisk, Kierski z Białężyna, Suszycki z Słomowa.

HOTEL KRUGA: Steinbach z Środy.

POD ZŁOTYM ORŁEM: Galler z Warszawy, Rolle z Kurnika.

W MIESZKANIU PRYWATNEM: Stachowski z Kościana, Garbary 35.

OBWIESZCZENIE.

Wybudowanie nowéj stodoły na probostwie w Kicinie, ma być przez licytacyą w antrepryzę najmniéj żądającemu oddane, i w tym celu wyznaczyłem termin na

dzień 5. Września r. b. po południu o godzinie 4.

w mojém biórze, na który przedsiębiorców budowli niniejszém zapraszam.

Anszlagi mogą być przejrzane w każdy poniedziałek i sobotę w biórze mojém w godzinach służbowych, przyczém nadmieniam, że koszta więcéj robocizn ręcznych i zaprzęgowych na 2014 Tal. 27 Sgr. 4 Fen. zaanszlagowane są.

W Czerwonaku na olędrach, dnia 17. Sierpnia 1857.

Król. Komissarz obwodowy ***Käufer.***

OBWIESZCZENIE

Reparacya plebanii i stajni na probostwie w Kicinie, zaanszlagowane na 81 Tal. 16 Sgr. 8 Fen. włącznie robocizn ręcznych i zaprzęgowych, ma być przez licytacyą najmniéj żądającemu oddaną. W tym celu wyznaczyłem termin na

dzień 5. Września r. b. po południu o godzinie 4.

w biórze mojém, na który przedsiębiorców budowli niniejszém zapraszam.

W Czerwonaku na olędrach, dnia 17. Sierpnia 1857.

Król. Komissarz obwodowy ***Käufer.***

Towarzystwo Narodowe Pruskie ubespieczeń w Szczecinie

posiadające **3,000,000** Talarów kapitału zakładowego
i przeszło **559,000** Talarów funduszu rezerwowego,
ubespiecza od pożaru po stałych i nader umiarkowanych premiach bez wszelkiéj dopłaty: ***sprzęty*** i inne ***ruchomości domowe, składy towarów wszelkiego rodzaju, bory, ziemiopłody, bydło, inwentarze i t. d.***

Podpisani polecają się niniejszém Szanownéj Publiczności do przyjmowania wniosków.

Ajenci główni

Karol Edward Scheel w Lesznie. **Rudolf Rabsilber** w Poznaniu.

Ajenci specyalni

w obwodzie Leszczyńskim:
Otto Heyn w Kościanie.
C. F. Penthner w Krzywiniu.
Karol Rothert w Puniecu.
W. A. Busse w Rawiczu.
C. Baumann w Święciochowie.

W obwodzie Poznańskim:
Michał Asch) w Poznaniu.
Edward Jeenicke)
Karol Keerger w Zbąszyniu.
A. Selle w Międzychodzie.
A. Schnell w Bninie.
Julius Bellach w Buku.
C. Rasche w Grodzisku.
M. Goldring w Jarocinie.
Herrmann Landau w Kempnie.
Jakób Czapski w Koźminie.
Karol Tiesler w Krotoszynie.
Wilhelm Griebsch w Lwówku.
Robert Peyser w Nowem mieście.
M. Głowiński w Obornikach.
Albert Garfey w Ostrowie.
Izydor Salomon w Połajewie.
C. W. L. Kayser w Rogoźnie.
Juliusz Peyser w Szamotułach.
Dr. Eckert w Zaniemyślu.
G. A. Marweg w Ostrzeszowie.
C. E. Nitsche w Śmiglu.
A. Breunig w Skokach.
Józef Herrmann w Skwierzynie.
R. A. Langiewicz w Witkowie.
Ernest Anders w Wolsztynie.
H. Selle aptekarz w Wronkach.

Medal złoty 1845. — Medal srebrny 1845.

Pastyle na wszelkie choroby piersiowe,

na uleczenie całkowite chorób piersiowych, jakiemi są: katar, kaszel, dychawiczność, ściśnienie piersi i t. d. niema nic skuteczniejszego i lepszego jak ***Pate Pectorale*** przez aptekarza Georgé w Epinal. Lekarstwo to sprzedaje się we wszystkich miastach w Niemczech, a w ***Poznaniu***, tylko w Cukierni i fabryce karmelków i czekolady ***A. Szpingiera***, na przeciw zegaru pocztowego.

PERU-GUANO,

wprost od Panów ***Ant. Gibbs & Sons*** poleca **S. Calvary**, Rynek Nr. 99.

Pan ***A. Lipowitz*** chemik rozebrał próbę wziętą z mego składu i oświadczył się w nadesłanéj mi analizie, że to Guano
jest czyste i prawdziwie peruwiańskie najlepszéj dobroci.
Zawiera Azotu 14.27 %.

Cebule kwiatowe,

Także i w tym roku jesteśmy znów zaopatrzeni jak najliczniéj w najpiękniejsze cebule kwiatowe, jako to: hiacynty, tulipany, narcyzy, tacety, krokusy itd. Katalogi na takowe dostać można u nas bezpłatnie. Poznań, Sierpień 1857.
Bracia Auerbach.

Fabryka lamp i towarów lakierowanych

J. FRIEDRICH w Wrocławiu
Hinter- (Kränzel-) Markt Nr. 8.

poleca swój licznie i starannie zaopatrzony skład wszelkich gatunków oszczędnie i jasno palących się lamp wiszących, ściennych, billardowych, stołowych i pająków, do oleju, fotożenu i gazu spirytusowego; daléj maszyny do kawy i herbaty, tace do kawy i herbaty z nowego srebra, mosiężne i z lakierowanéj blachy rozmaitéj wielkości i kształtu, lichtarze, cukierniczki, koszyki do chleba i butelek, podstawki do szklanek i butelek, wszelkie narzędzia ogniowe, knoty, szkła do lamp, nożyczki do knotów, instrumenta do czyszczenia cylindrów, jako też mnóstwo innych artykułów tego rodzaju, po miernych lecz stałych cenach. Listowne polecenia wykonane będą rzetelnie i punktualnie, tak, jak gdyby osobiście zakupiono.

Najlepszy Hamburgski fotożen jest ciągle na składzie.

Sprzedający z drugiéj ręki dostaną odpowiedni rabat.

Mierzwę siłę dającą

fabrykowaną pod kierunkiem ***Dyrektora i jeneralnego Sekretarza pomorskiego i ekonomicznego towarzystwa Pana Dra. Birner***, sprzedaje wlącznie z zapakowaniem przy beczkach po 5 centnarów tutaj ztąd po 2 Tal. centnar,
handel nasion
Braci Auerbach w Poznaniu.

Przez pożar zniweczone budynki na probostwie w Białczu, powiatu Kościańskiego, mają zostać odbudowane. Budowla ta ma być dana w entreprysę najmniéj żądającemu, na plebanii w Białczu 27. Sierpnia r. b. o godzinie 4éj z południa. Kaucya licytacyjna wynosi 200 Tal. i musi być przed rozpoczęciem terminu licytacyjnego złożoną. Przedsiębiorcy zapraszają się na tenże z nadmienieniem, iż rysunki, kosztorysy i warunki budowli w terminie przedłożone zostaną. Kollegium kościelne.

Drelichy na miechy i gotowe miechy do zboża,
we wszelkich używanych gatunkach i szerokościach, poleca tanio
Antoni Schmidt.

565 Rygskich miechów do zboża,

które dotychczas za najlepsze uznane zostały i których nikt prócz mnie nie posiada, odebrałem i polecam takowe po najtańszych cenach.
S. Kantorowicz
Handel płócien w Rynku 65.

Towary z bielnika
do Nr. 42. włącznie nadeszły.
Antoni Schmidt.

Prawdziwe hiszpańskie dubeltowe żyto,

w tutajszéj okolicy słynnie znane, które pod względem ziarna i słomy wszelkie inne gatunki żyta na każdéj ziemi znacznie przewyższa, sprzedaje przy wczesném zamówieniu szefel do siewu po trzy Talary Dominium **Jaskółki** pod Dolskiem.

EAU TONIQUE
PARACHUTE des CHEVEUX
de Chalmin, à Rouen.

Cette composition est infaillible pour arrêter promptement la chute des cheveux; elle en empèche la *décoloration, nettoie parfaitement le cuir chevelu, détruit les matières graisseuses et pellicules blanchâtres; ses propriétés régenératrices favorisent la reproduction de nouveaux cheveux*, les fait épaisir, les rend souples et brillans, et empeche le blanchiment. Garantie. — Prix du Flacon: 4 fr.

Fabrique à Rouen, rue de l'Hôpital 40.

Dépôt dans toutes les villes de France; et à Posen au Magasin de Paris, de Montigny Desfossé Wilhelm Strasse 24.

Wapno Rüdersdorfskie świeżo palone u
A. Krzyżanowskiego w Poznaniu,
Szyferska ulica Nr. 13.

Nr. 13. Zupełna wyprzedaż Nr. 13.
porcelany i szkła potrwa tylko jeszcze 14 dni. Tamże są też do sprzedania repozytorya i stoły do handlu.
H. Jacobsohn,
przy Szerokiéj ulicy Nr. 13.

Rurki drenowe
u A. Krzyżanowskiego w Poznaniu.

Wiedeńs. Apollo świece

Świece stearynowe

od najdroższych do najtańszych gatunków poleca w wszelkich pakunkach po cenach umiarkowanych
Handel farb i fabryka pokostu
Adolfa Asch,
Zamkowa ulica Nr. 5.

Świece parafinowe

Dubeltowe drzwi od kramu całkowite są do nabycia Jezuicka ulica Nr. 8.

Doświadczona gospodyni, zaopatrzona w dobre świadectwa, szuka umieszczenia. Obowiązek może przyjąć każdego czasu. Bliższą wiadomość udzieli Ekspedycya téjże Gazety.

Młodzieniec z wiadomościami 3éj klassy znajdzie miejsce za ucznia od 1. Października w mojéj.
J. Jagielski, w Rynku Nr. 41.

Przy wielkiéj Rycerskiéj ulicy Nr. 10. jest do wynajęcia I. piętro.

Od dzisiejszéj soboty począwszy, dostać można w każdą następną sobotę świeże masło w hotelu Wiedeńskim pod Nr. 20.

Nowe, tłuste śledzie delikatnego smaku poleca
Izydor Busch.

Kurs giełdy berlińskiéj.

Dnia 21. Sierpnia 1857.	Stopa pCt.	Na pr. kurant papierami.	Na pr. kurant gotowizną.
Pożyczka rządowa dobrowolna	4½	100	—
dito z roku 1850. . . .	4½	100	—
dito z roku 1852. . . .	4½	100	—
dito z roku 1853. . . .	4	—	94⅛
dito z roku 1854. . . .	4½	100	—
Obligi długu skarbowego	3½	—	83¾
dito premiów handlu morskiego . .	—	—	—
dito Marchii Elektoralnéj i Nowéj	3½	—	—
dito miasta Berlina	4½	—	99¾
dito dito	3½	—	81¾
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowéj	3½	84⅛	—
dito Prus Wschodnich . . .	3½	—	—
dito Pomorskie	3½	85¼	—
dito W. X. Poznańskiego .	4	—	99¼
dito W. X. Pozn. (nowe) .	3½	—	—
dito Szląskie	3½	87½	—
dito Prus zachodnich	3½	—	80¼
Bilety rentowe Poznańskie	4	—	91¾
Louisdory		109⅞	—
Akcye kolei żelazn. Starogr. Poznańsk.	3½	—	98¼